

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Z JĘZYKA POLSKIEGO

dla klas 4b (gr. hum.), 4c

I Podstawa prawna

Opracowano na podstawie:

- realizowanego w szkole programu nauczania języka polskiego w klasach I-IV szkoły ponadpodstawowej – „Oblicza epok”;
- Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania;
- statutu I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Dąbrowie Tarnowskiej;
- podstawy programowej przedmiotu *język polski*.

II Wymagania edukacyjne

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
- 2) rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu;
- 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, sonet, satyrę, balladę, dramat romantyczny, a także odmiany powieści i dramatu; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście oraz rozumie wartościujący charakter;
- 7) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
- 8) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz ich związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi;
- 9) rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej;
- 10) rozumie pojęcia motywu literackiego i toposu; rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa rolę motywów i toposów w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- 11) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, Dziadów cz. II oraz Pana Tadeusza (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego;
- 12) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
- 13) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie propozycji interpretacyjnej;
- 14) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- 15) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;
- 2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;
- 3) rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych;
- 4) rozróżnia grupę literacką i pokolenie literackie; rozpoznaje założenia programowe w utworach literackich różnych epok;

- 5) rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;
- 6) rozpoznaje w utworach literackich konwencje: fantastyczną, symboliczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową, baśniową, oniryczną, nadrealistyczną i określa ich cechy w utworach;
- 7) określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (rodzajowego, gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie;
- 8) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego: elipsę, aliterację, kontaminację, synestezję, inwersję, gradację; określa ich funkcje;
- 9) rozumie pojęcie archetypu; rozpoznaje archetypy w utworach literackich i określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- 10) rozumie pojęcia parafrazy, parodii i tawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;
- 11) porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;
- 12) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
- 13) rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich.

Odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację;
- 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe;
- 4) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- 5) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- 6) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;
- 2) wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury;
- 3) rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;
- 4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;
- 5) rozpoznaje i charakteryzuje główne style w sztuce;
- 6) odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach;
- 7) zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.

II. Kształcenie językowe.

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;
- 2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;
- 3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;
- 4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- 1) rozróżnia pojęcia stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;
- 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania;
- 3) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna itp.) i określa ich funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku;
- 5) rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie i rozumie ich funkcje;
- 6) zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;
- 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) rozumie, co to jest tabu językowe; rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach;
- 2) określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych;
- 3) rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny (dzieła literackiego, autora) oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego;
- 4) określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich.

Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- 1) rozumie pojęcie znaku językowego oraz język jako system znaków;
- 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- 3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną, w tym perswazyjną);
- 4) rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimie, anakoluty, paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;
- 5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- 6) odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście;
- 7) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- 8) rozpoznaje w tekstach manipulację, dezinformację, stereotyp językowy;
- 9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja);
- 2) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (fatyczną, magiczną);
- 3) określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej);
- 4) określa rolę języka w budowaniu obrazu świata.

Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en; pisowni skrótów i skrótowców;
- 2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu;
- 3) rozumie stylistyczną funkcję zamierzonego błędu ortograficznego w tekście artystycznym.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- 2) wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;
- 5) rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);
- 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;
- 7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- 8) rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;
- 9) rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym;
- 10) rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień;
- 2) stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne);
- 3) rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;
- 4) rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- 1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- 3) reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;
- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, definicja, notatka syntetyzująca;
- 6) odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;
- 7) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- 8) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;
- 9) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- 10) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

Zakres rozszerzony

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: esej, interpretacja porównawcza, reportaż, felieton.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- 1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej m.in. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
- 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
- 3) korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;
- 4) sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych;
- 5) dokonuje krytycznej selekcji źródeł;
- 6) wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;
- 7) posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;
- 8) wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;
- 9) gromadzi i przetwarza informacje;
- 10) korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych z uwzględnieniem kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;
- 11) wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.

Zakres rozszerzony:

spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;
- 2) włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu.

Należy pamiętać, że **warunkiem koniecznym** do omawiania tekstów kultury jest ich **znajomość w zakresie wymaganym przez nauczyciela. Uczeń zawsze musi znać tekst** (przeczytał go we fragmentach lub w całości – tak jak polecił nauczyciel), w przeciwnym wypadku analiza i interpretacja nie przyniosą oczekiwanych efektów. Ponadto dyskwalifikowane są wszelkie prace przygotowane na zasadzie „kopiuj – wklej” lub będące kompilacją cudzych prac.

wymagania	ocena	ocena	ocena dobra	ocena bardzo
-----------	-------	-------	-------------	--------------

ogólne	dopuszczająca uczeń:	dostateczna uczeń:	uczeń:	dobra uczeń:
Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacjach	–rozumie teksty o prostej budowie; –dostrzega sensy zawarte w powierzchniowej warstwie tekstu; –z pomocą rozpoznaje funkcje tekstu i z pomocą wskazuje środki językowe służące ich realizacji; –odbiega od stosowania kryteriów poprawności językowej;	– rozumie teksty o niezbyt skomplikowanej budowie; –stara się dostrzegać sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; – stara się rozpoznać funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; – zwraca uwagę na kryteria poprawności językowej;	– na ogół rozumie teksty o skomplikowanej budowie; –na ogół dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; – na ogół rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; –na ogół ma świadomość kryteriów poprawności językowej;	–rozumie teksty o skomplikowanej budowie; – dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; –rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; –ma świadomość kryteriów poprawności językowej;
Analiza i interpretacja tekstów kultury	- nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;	–stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; – w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany;	–na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; – w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; –na ogół poznaje	–stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; –w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach w jakich może być on odczytywany; –poznaje

	<ul style="list-style-type: none"> - próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - próbuje odczytać rozmaite sensory dzieła; próbuje dokonać interpretacji porównawczej; 	<ul style="list-style-type: none"> – stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; –stara się odczytać rozmaite sensory dzieła; –stara się dokonać interpretacji porównawczej; 	<ul style="list-style-type: none"> niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; – na ogół odczytuje rozmaite sensory dzieła; – na ogół dokonuje interpretacji porównawczej; 	<ul style="list-style-type: none"> niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; –odczytuje rozmaite sensory dzieła; –dokonuje interpretacji porównawczej;
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> – buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności; – nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; – próbuje zwiększać własną kompetencję językową. 	<ul style="list-style-type: none"> – stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; – stara się stosować w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; – zwraca uwagę na własną kompetencję językową. 	<ul style="list-style-type: none"> – na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; – na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; – na ogół ma świadomość własnej kompetencji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; – stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; – ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Na ocenę dopuszczającą:

uczeń wykonuje polecenia dość powierzchownie. Jego wiedza jest w zasadzie odtwórcza, umiejętności niewielkie, próbuje wykonywać polecenia na miarę swych możliwości; odnajduje w tekstach elementy wcześniej wskazane przez innych uczniów, a których sam nie umie rozpoznać i wskazać. Jego prace są krótkie, powierzchowne,

sądy mało oryginalne, argumentacja niepełna. Podobnie z wypowiedziami ustnymi – są to wypowiedzi krótkie, ale zgodne z tematem.

Na ocenę dostateczną:

uczeń podejmuje działania, ale nie kończą się one pełnym sukcesem. Pracuje, ale popełnia błędy, polecenia są wykonywane nieprecyzyjnie, uczeń nie jest pewien swoich wypowiedzi pisemnych i ustnych. Jego przemyślenia są powierzchowne lub odtwórcze, ale pracuje, czyli właśnie „stara się”.

Na ocenę dobrą:

uczeń podejmuje wszystkie działania, ale popełnia nieliczne błędy. Jego prace są wykonane dobrze, czyli zawierają drobne błędy. Ponadto nie zawsze umie uzasadnić swoją wypowiedź, wie, ale nie wyjaśnia omawianych zjawisk.

Na ocenę bardzo dobrą:

uczeń wykonuje rozmaite zadania i czynności poprawnie, świadomie, interesująco. Pracuje samodzielnie, wie i umie wyjaśnić. Trafnie dobiera przykłady, cytaty, argumenty, dokonuje porównań, ocen, uzasadniając swoje zdanie. Jego wypowiedzi zarówno ustne, jak i pisemne są wolne od błędów, wyczerpujące, pomysłowe, twórcze. Mówi pełnymi zdaniami, uzasadnia swoją wypowiedź, znajduje w tekście przykłady na poparcie swych słów. Umie odnieść się do świata zewnętrznego, jeśli zachodzi taka potrzeba. Podczas pracy w grupie staje się liderem, umie nie tylko współpracować, ale nadaje ton działaniom innych, wprowadza nowe rozwiązania i pomysły.

Na ocenę celującą:

uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą w stopniu bezbłędnym lub posiada wiadomości i umiejętności wykraczające poza program nauczania, swobodnie posługuje się zdobytymi do tej pory wiadomościami, dba o samodzielny i twórczy rozwój swoich uzdolnień, osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach.

III Ogólne zasady oceniania uczniów

1. Cele przedmiotowych zasad oceniania:

- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych;

- niesienie pomocy uczniowi w samodzielnym planowaniu swego rozwoju;
- motywowanie ucznia do dalszej pracy;
- dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach, specjalnych uzdolnieniach ucznia;
- umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych.

3. Na wniosek ucznia lub jego rodziców/opiekunów prawnych nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.

4. Poprawione prace są udostępniane uczniom na lekcji, podczas której nauczyciel omawia sprawdzian. Jeśli uczeń jest nieobecny, praca jest udostępniana w czasie konsultacji w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

5. Na wniosek rodziców/opiekunów prawnych ucznia sprawdzone i ocenione prace kontrolne są udostępniane do wglądu podczas wywiadówek lub konsultacji.

6. Obowiązkiem ucznia jest przynoszenie podręcznika lub tekstu lektur.

7. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnej pracy pisemnej uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

8. Ocena śródroczna i końcowa nie jest średnią arytmetyczną.

IV Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

1. Ocenie może podlegać:

- odpowiedź ustna;
- wypowiedź pisemna;
- karty pracy;
- projekt.

2. Ocenianie poszczególnych form aktywności:

- ✓ **Sprawdziany** - ich celem jest sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia,
- sprawdzian planuje się na zakończenie działu lub danej partii materiału;
- uczeń jest informowany o planowanym sprawdzianie/pracy klasowej z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem,
- przed sprawdzianem z wiedzy nauczyciel podaje zakres programowy,

- sprawdzian może poprzedzać lekcja powtórzeniowa, podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu,
 - sprawdzian umożliwia sprawdzenie wiadomości i umiejętności na wszystkich poziomach wymagań edukacyjnych,
 - zadania ze sprawdzianu są przez nauczyciela omawiane po oddaniu prac.
 - ✓ **Prace klasowe, testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem** - są oceniane zgodnie z zasadami określonymi przez CKE;
 - ✓ **Kartkówki** są przeprowadzane w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia z zakresu programowego ostatnich jednostek lekcyjnych (maksymalnie trzech).
 - Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki,
 - kartkówka powinna być tak skonstruowana, aby uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut,
 - kartkówka jest oceniana w skali punktowej, a liczba punktów jest przeliczana na ocenę zgodnie z zasadami PZO.
 - ✓ **Odpowiedź ustna** obejmuje zakres programowy aktualnie omawianego działu. Oceniając ją, nauczyciel bierze pod uwagę:
 - zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
 - właściwe posługiwanie się pojęciami,
 - zawartość merytoryczną wypowiedzi,
 - sposób formułowania wypowiedzi.
- Jeżeli uczeń odmawia odpowiedzi, otrzymuje ocenę niedostateczną, którą może poprawić w terminie do 2 tygodni od momentu wpisania jej do dziennika.

Kryteria ocen odpowiedzi ustnej z języka polskiego z trzech ostatnich tematów

CELUJĄCY

Uczeń:

- w pełni opanował materiał, umie odwołać się do odpowiednich kontekstów (kontekstu) kulturowych,
- lub umie samodzielnie zastosować opanowaną wiedzę do poprawnego omówienia nowego tekstu kultury,

- poprawnie formułuje wypowiedź, zarówno pod względem kompozycyjnym (kompozycja spójna, logiczna), jak i językowym (poprawna, oficjalna polszczyzna, opanowana terminologia fachowa, pełne zdania powiązane logicznie)
- samodzielnie formułuje wnioski.

BARDZO DOBRY

Uczeń:

- w pełni opanował materiał,
- lub umie samodzielnie zastosować opanowaną wiedzę do poprawnego omówienia nowego tekstu kultury,
- poprawnie formułuje wypowiedź, zarówno pod względem kompozycyjnym (kompozycja spójna, logiczna), jak i językowym (poprawna, oficjalna polszczyzna, opanowana terminologia fachowa, pełne zdania powiązane logicznie),
- samodzielnie formułuje wnioski.

DOBRY

Uczeń:

- opanował wiadomości (zna treść lektury, najważniejsze zagadnienia i problemy związane z omawianymi treściami, potrafi dokładnie odtworzyć omawiany na lekcji problem, rozumie zagadnienie),
- dokonuje z pomocą nauczyciela analizy i syntezy materiału literackiego, potrafi sformułować wnioski,
- poprawnie formułuje odpowiedź (dopuszczalne niewielkie błędy językowe lub kompozycyjne).

DOSTATECZNY

Uczeń:

- opanował podstawowe wiadomości z bieżącego materiału (zna treść lektury, pojęcia kluczowe związane z omawianymi treściami),
- umie (z pomocą nauczyciela) podsumować odpowiedź,
- wypowiedź ma usterki kompozycyjne i językowe,
- w czasie wypowiedzi istnieje potrzeba ingerencji nauczyciela (pytania pomocnicze, korygowanie błędów).

DOPUSZCZAJĄCY

Uczeń:

- zna treść omawianej lektury, niektóre fakty, pojęcia, problemy,
- wypowiedź wymaga stałej kontroli nauczyciela, pytań pomocniczych, „naprowadzania ucznia” na właściwy temat i tok wypowiedzi,
- w wypowiedzi występują błędy językowe w znaczącej ilości.

NIEDOSTATECZNY

Uczeń:

uczeń nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, nie zna treści utworu, co przekreśla sformułowanie (nawet pod kierunkiem nauczyciela) poprawnej odpowiedzi.

✓ **Karty pracy** obejmują zadania, które uczeń wykonuje podczas lekcji. Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę:

- wartość merytoryczną,
- stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia,
- dokładność wykonania polecenia,
- indywidualne rozwiązania zastosowane przez ucznia,
- staranność i estetykę.

✓ **Prace dodatkowe, projekty** obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.:

- wartość merytoryczną pracy,
- stopień zaangażowania w wykonanie pracy,
- estetykę wykonania,
- wkład pracy ucznia,
- sposób prezentacji,
- oryginalność i pomysłowość pracy.

- ✓ **Szczególne osiągnięcia** uczniów, w tym udział w konkursach przedmiotowych (szkolnych i międzyszkolnych), są oceniane zgodnie z zasadami zapisanymi w statucie.
- ✓ **Testy diagnostyczne/badanie wyników.**
Przeprowadzane w formie pisemnej, ich celem jest zbadanie poziomu umiejętności i wiedzy ucznia. Są informacją dla nauczyciela, ucznia i rodzica na temat stopnia opanowania materiału.

Przelicznik procentowy:

Sprawdziany i testy są oceniane według poniższej skali (może być modyfikowana).

ocena % uzyskanych punktów

celujący – 100%

bardzo dobry 90-99%

dobry 75-89%

dostateczny 55-74%

dopuszczający 40-54%

niedostateczny 39-0%

Przy ocenianiu testów sprawdzających umiejętność czytania ze zrozumieniem oraz dłuższej wypowiedzi pisemnej stosuje się następujący przelicznik:

ocena % uzyskanych punktów

celujący – 100%

bardzo dobry 86 - 99%

dobry 70 -85%

dostateczny 50 - 69%

dopuszczający 30 - 49%

niedostateczny 29 – 0%.

Wypowiedzi pisemne będą oceniane zgodnie z kryteriami maturalnymi: <https://cke.gov.pl>

3. Zasady przeprowadzania testów diagnostycznych/podsumowujących:

- diagnoza na wejście – przeprowadzana będzie w klasach pierwszych we wrześniu,

- testy umiejętności maturalnych - mogą być przeprowadzane w każdej klasie, zostaną dostosowane do poziomu wiedzy i umiejętności, które uczeń powinien posiadać na danym etapie edukacyjnym – test zostanie oceniony zgodnie z PZO; do dziennika zostanie również wpisany wynik procentowy w formie informacji dla ucznia i rodzica;
- matura próbna (według harmonogramu CKE) - do dziennika zostanie wpisany wynik procentowy;
- badania wyników (według harmonogramu) - do dziennika zostanie wpisany wynik procentowy; badanie wyników może również zostać ocenione stopniem wynikającym z PZO;
- testy diagnostyczne na zakończenie nauki w danej klasie mogą być przeprowadzone w ostatnim tygodniu nauki we wszystkich klasach oprócz programowo najwyższej. Będą one poprzedzone powtórką. Przybiorą formę testu historycznoliterackiego lub innej ustalonej wcześniej z uczniami. Wynik procentowy uzyskany przez ucznia z testu zostanie wpisany do dziennika w formie informacji w przyszłym roku szkolnym. Wszyscy uczniowie, którzy nie podejną do testu w ostatnim tygodniu nauki lub uzyskają wynik niższy niż 30%, będą pisać test na początku przyszłego roku szkolnego (we wrześniu) - w tym przypadku test zostanie oceniony zgodnie z PZO.
- testy sprawdzające wiedzę - gdy frekwencja ucznia z danego przedmiotu spadnie poniżej 75% procent w danym półroczu lub na koniec roku szkolnego, będzie on zobowiązany do napisania testu diagnostycznego, który zostanie oceniony zgodnie z PZO (w formie oceny częściowej). Test diagnostyczny będzie przeprowadzony na 4 tygodnie przed radą klasyfikacyjną śródroczną lub końcową.

4. Częstotliwość i różnorodność oceniania:

- odpowiedź ustna – może być na każdej lekcji,
- wykonywanie przez uczniów ćwiczeń, zadań domowych - według uznania nauczyciela,
- prace klasowe w postaci konstruowania dłuższej wypowiedzi pisemnej - minimum 1 w semestrze,
- testy czytania ze zrozumieniem - przynajmniej 1 raz w semestrze,
- sprawdziany działowe – według potrzeb,
- kartkówki - z bieżącego materiału – według uznania nauczyciela,
- sprawdziany/ kartkówki w lektur – według potrzeb.

5. Wymagana ilość ocen:

- przy 4 godz. w tygodniu – min. 5 ocen,
- przy 5 i więcej godz. w tygodniu – min. 7 ocen,
- ocenie powinny podlegać co najmniej dwie formy aktywności ucznia (np. wypowiedź pisemna, wypowiedź ustna).

V Sposoby informowania ucznia i rodzica o ocenie

Zgodnie z zapisami statutu.

VI Zasady uzupełniania braków i poprawy ocen

- Uczeń pisze sprawdzian na pierwszej lekcji po powrocie do szkoły. Przy nieobecności dłuższej niż tydzień w terminie ustalonym przez nauczyciela, ale w ciągu tygodnia od powrotu.
- Poprawa oceny jest możliwa w ciągu dwóch tygodni od wpisania oceny do dziennika – poprawy odbywają się poza lekcjami podczas konsultacji.
- Poprawiona ocena zostanie wpisana w dzienniku w osobnej rubryce.
- Każdą ocenę można poprawić tylko raz.
- Warunki uzyskania oceny końcoworocznej wyższej niż przewidywana zostały określone w statucie szkoły.

VII Ocenianie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Przedmiotowe zasady oceniania z języka polskiego uwzględnia zalecenia poradni pedagogiczno-psychologicznej dla uczniów z dysfunkcjami. Nauczyciel dopasowuje PSO do indywidualnych potrzeb ucznia, np. zwalnia go z pamięciowego opanowywania tekstu, wydłuża czas pisania prac przez ucznia, umożliwia korzystanie ze słownika ortograficznego podczas pisania prac pisemnych, w jego pracach oceniana jest zawartość merytoryczna, nie obniża się oceny ze względu na ilość błędów, umożliwia zapisanie pracy na komputerze lub zastosowanie pisma drukowanego.

VIII Dodatkowe informacje wpisywane do dziennika mające charakter informacyjny:

- wynik procentowy z testów diagnostycznych, próbnych egzaminów,
- nb jako informacja o nieprzystąpieniu do sprawdzianu/kartkówki,
- bz jako informacja o braku zadania.